

DE OOSTPOST.

LETTERKUNDIG, WETENSCHAPPELIJK EN COMMERCEEL
NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . f 7.50
" " " " Java. . . . " 9.—
" " " " Buitenbezittingen. . . . " 10.—
" " " " Nederland. . . . " 13.—
De "OOSTPOST" verschijnt elken *Maandag*
en *Donderdag*.

DONDERDAG 28 JANUARIJ.

PRIJS DER ADVERTENTIE.

De prijs der ADVERTENTIE is f 2.— voor
elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentie met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt
betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

No. 8.

ZESDE JAARGANG.

1858.

II.

Welke zijn de hinderpalen, die de toepassing der leer van de staathuishoudkunde in het Oosten in den weg staan?

Zij die beweren dat die leer in het Oosten niet van toepassing kan zijn, gronden zich op de stelling, dat in het Oosten de godsdienstige behoeften van den mensch op den voorgrond treden, terwijl die van den aardschen mensch ter zijde worden gesteld of ten minste weinig aandacht verdienen. De milde natuur verschaft voedsel zonder arbeid; kleeding en woning doet het milde klimaat gemakkelijk, bijna geheel, ontberen. Daarentegen, dus redeneren zij, besteedt de Mohammedaan een groot gedeelte van zijnen tijd aan bidden en vasten, en veel van zijn geld aan offerhanden, die verschillende benamingen dragen.

De eerste grondslag van de staathuishoudkunde, zeggen zij, is, dat de mensch geluk verlangt, dat hem de vervulling van zijne behoeften mogelijk maakt. Die behoeften nu worden bepaald naar die van den Europeaan, en worden in de eerste plaats teruggebracht tot die van voedsel, kleeding en woning; die van den mensch, als onsterfelijk wezen, zoo als de godsdiensdienst ze leert kennen, treden geheel op den achtergrond, of liever zij worden van het terrein der staathuishoudkunde verbannen.

Eene groote hinderpaal voor de staathuishoudkunde en hare toepassing in het Oosten, zoude dus de godsdiensdienst en wel de Mahomedaanse godsdiensdienst zijn.

Om alzoo te kunnen beoordeelen of die hinderpaal tegen de toepassing der staathuishoudkunde werkelijk voor Java bestaat, zal men behooren te onderzoeken of de Javaan werkelijk Mahomedaan is, en naar de voorschriften van de mahomedaanse godsdiensdienst een groot gedeelte van zijnen tijd aan bidden en vasten en veel van zijn geld aan offerhanden, die verschillende benamingen dragen, besteedt.

Ieder die, door eigen onderzoek, zich met de voornaamste grondtrekken van het javaansche volksbestaan heeft bekend gemaakt, zal met ons moeten instemmen dat het eene zeer grove dwaling is, indien men in Nederland nog eenige waarde hecht aan de bewering dat de javaan is Mahomedaan in de ware beteekenis des woords.

De javaan is godsdienstig of niet ontwikkeld of vervormd. Wel leert men hem: Allah is de eenige waarachtige, die alleen gediend en geëerd moet worden, maar zoo, dat zij nevens Hem nog altijd talloze booze geesten, hunne heidensche goden en beelden blijven dienen en vereeren. Juist omdat de ware geest van het Mahométismus den javaan nimmer heeft bezielde, althans heden in hem is uitgedoofd, daarom is hij een onderworpen en volgzzaam onderdaan. Herleefde die geest in hem, bezielde hem die, hij zoude aanstands ophouden zulk een onderdaan te zijn en als fanatieke hater tegen over ons staan.

De maatschappij *Tot nut van 't Algemeen in Oost-Indië* heeft aan de wetenschap eene groote dienst bewezen door het, bij wege van prijsvraag, doen instellen van een onderzoek naar het volksonderwijs onder de javanen, en hetgene daaraan tot verbetering zoude kunnen worden aangewend. Het is daaraan te danken dat in het afgeloopene jaar 1857 het belangrijke werk van den Heer J. F. G. BRUMUND, getiteld: *Het volksonderwijs onder de javanen*, als prijsantwoord het licht heeft gezien; een werk dat wij ter lezing aanbevelen aan allen die zich een juist denkbeeld willen vormen van het volksbestaan der javanen.

In dat werk worden de middelen aan de hand gedaan om, door een volksonderwijs, hetwelk alle mahomedaanse of christelijke dogma's uitsluit, en alzoo alle verdenking van zacht tot bekeering wegneemt, den javaan tot meerdere beschaving en zedelijkheid te brengen: eene taak, waarvan het mogelijke overtuigend wordt aangetoond, doch welke teregt onder de onmogelijkheden zoude moeten worden ge-

rangschikt, indien het Mahométismus in de volle kracht van zijne geestdrijverij op Java heerschte.

De bewering dat de leer der staathuishoudkunde niet in het Oosten van toepassing zoude zijn, kan dus nimmer zijn uitgegaan dan van iemand, die de verscheidenheid heeft over het hoofd gezien, welke het volksbestaan oplevert, der verschillende natien, welke dat gedeelte der aarde bewonen, dat men gewoon is met den naam van het Oosten te bestempelen, en de ongegrondheid van die bewering levert een nieuw bewijs op voor de weinige waarde, welke er te hechten is aan stellingen, die noch uit den aard der zaak volgen, noch berusten op de ondervinding; waaronder gerustelijk mag gerangschikt worden die, welke wij, met grond, bestreden hebben.

Zij, die in Nederland de taak vervullen der wetenschappelijke opleiding van ambtenaren voor den Indischen dienst, behooren vooral er op bedacht te zijn om hunne kweekelingen te wijzen op het gevaarlijke dat er in gelegen is, wanneer zij reeds, vóór den aanvang van hunne ambtelijke loopbaan, zich hechten aan de stelling dat godsdiensdienst en staathuishoudkunde op Java contrasten vormen. Hye toch zal de ambtenaar, die, bevoorrens iets het minste van Java en den Javaan gezien te hebben, de binnenlanden van ons eiland intreedt, doordrongen van het vooroordeel dat de Staathuishoudkunde aldaar, in deszelfs voornaamste grondslagen niet van toepassing is, kunnen medewerken ter voorbereiding van den toestand, waarin het Reglement op het beleid der Regering uitdrukkelijk verlangt dat de inlander geleidelijk gebragt worde, namelijk dien van vrijen arbeid? Hoe toch zal hij met ernst en uit overtuiging zich toelagen op de toepassing der staathuishoudkundige beginselen in het Regeringsreglement nedergelegd, wanneer hem reeds in het Westen wordt opgedrongen dat al wat hij daar van staathuishoudkunde geleerd heeft, hem in het Oosten, werwaarts hij zich zal begeven, tot niets nuttig is, omdat die kennis daar niet kan worden toegepast.

Waarlijk de door ons besprokene wetenschap verdient de minachting niet, waarmede zij in het door ons bedoelde Nederlandsche dagblad behandeld wordt. Zij moge op een of ander punt van toepassing in het Oosten gefaald hebben; men had beter gedaan, indien men zulks nuttig oordeelde, met daarop eenvoudig te wijzen. Er mogen beoefenaars dier wetenschap zijn, welke wel eens te voorbarig zijn in hare toepassing: zulks geeft niemand het regt om daarom de wetenschap zelve in hare voornaamste grondbeginselen aantetasten, vooral wanneer zulks geschiedt op grond van stellingen, die ieder, met het volksbestaan van den javaan bekend, met den naam van drogredenen zal bestempelen. Op de door ons bedoelde bemerkings van de tegenstanders der Staathuishoudkunde in het Oosten kan men gerustelijk het spreekwoord toepassen:

Die te veel wil bewijzen, bewijst niets.

E. FUHRI.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHÉ COURANT
van den 28sten Januarij 1858, N°. 7.
Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek eervol, als kommissaris van het fonds ter aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst in de Nederlanden, G. C. van Rijk, gepensioneerd ambtenaar; onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezene diensten.

BENOEMD:

Tot kommissaris van het fonds ter aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst in de Nederlanden, H. J. van der Plas, president van de weeskamer te Batavia.

Tot controleurs der derde klasse bij het binnenlandsche bestuur in de Wester-afdeeling van Borneo, de ambtenaren ter beschikking van den resident aldaar G. de Groot, J. W. Halkema en H. F. W. Cornets de Groot.

Tot derden kommissies bij de direktie der produkten en civiele magazijnen, de klerk bij die direktie J. W. Smitsaert.

Tot pakhuismeester bij het zout-hoofddepôt te Grissée (Soerabaya), de ambtenaar op wachtgeld J. H. van Slingerlandt, vroeger administrateur der tinmijnen te Koba (eiland Banka).

MAGTIGING VERLEEND:

Tot de uitreiking aan F. Th. Herwig, doctor in de genees-, heel- en verloskunde, eener akte van toelating tot de uitoefening der genees-, heel- en verloskundige praktijk te Samarang.

VERLEEND:

Een verlof naar Nederland, voor den tijd van één jaar, buiten bezwaar van den lande, aan den benoemden pakhuismeester bij het zout-hoofddepôt te Grissée N. J. Verwijk.

Militair Departement

BENOEMD:

BIJ HET WAPEN DER ARTILLERIE.

Tot kommandant der veld- en bergbatterijen op Java, de luitenant-kolonel R. J. Kellermann, thans kommandant der artillerie in de tweede militaire afdeeling op Java.
Tot majoor, kommandant der artillerie in de tweede militaire afdeeling op Java, de kapitein J. L. Moerman, van het personeel.
Tot kapitein bij het personeel, de eerste luitenant G. F. A. Boer, van het personeel.
Tot eersten luitenant bij het materieel, de tweede luitenant W. A. Brugman, van het materieel.

GORDGEKEURD:

Dat door het Militair Departement.

BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE,

IS GEPLAATST:

Bij het 1ste bataillon, de kapitein E. Pauw, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd.

ZIJN OVERGEPLAATST:

Bij het 1ste bataillon (Willem 1), de tweede luitenant D. A. C. F. W. Verstege, van de garnizoens-kompagnie te Benkoelen.
Bij het 7de bataillon, de eerste luitenant J. T. F. Renand, van het 16de bataillon.
Bij het 9de bataillon, de kapitein J. L. Diederiks, van het 4de bataillon.
Bij het 10de bataillon, de kapitein W. C. A. van der Hucht, van het 11de bataillon, en de tweede luitenant W. J. Havinga, van het 14de bataillon.
Bij het 11de bataillon, de kapiteins W. Kock en G. A. Grouw, de eerste van het 10de bataillon en de laatste van het garnizoens-bataillon te Palembang, en de eerste luitenant C. J. R. List, van het 15de bataillon.
Bij het 12de bataillon, de kapitein C. M. H. Kroesen, van het 13de bataillon.
Bij het 13de bataillon, de kapitein G. J. Eschauzier, van het 12de bataillon, en de eerste luitenant K. W. H. de Coenens, van het 7de bataillon.
Bij het 15de bataillon, de tweede luitenant H. J. Voorstad, W. H. van Leersum, F. K. Martin en J. H. K. F. Koch, allen van het garnizoens-bataillon, ter Sumatra's Westkust.
Bij het 16de bataillon, de tweede luitenant J. H. J. Elberg en L. C. J. Blanken, beiden van het garnizoens-bataillon ter Sumatra's Westkust.
Bij het korps pupillen, de kapitein J. van der Haas, van het 8ste bataillon.
Bij de garnizoens kompagnie te Rionw (Siak), de eerste luitenant E. H. Doerleben, van het 10de bataillon.
Bij het garnizoens-bataillon in de Molukkos, de kapitein J. J. Keijzer, van het 13de bataillon, en de tweede luitenant H. Tissot van Patot, van het 7de bataillon.
Bij het garnizoens-bataillon op Palembang, de kapitein K. F. Schultze, van het 11de bataillon, en de tweede luitenant J. J. Alberts, van de normale schietschool te Meester Cornelis.

Bij de normale schietschool te Meester Cornelis, de tweede luitenant instructeur G. C. E. van Daalen, van het 11de bataillon.

Bij het garnizoens-bataillon te Banka, de tweede luitenant H. J. V. A. Demmenie, van het 10de bataillon.

Bij het garnizoens-bataillon op Celebes, de tweede luitenant H. J. van Dobben en J. C. W. Stadermann, beiden van het 3de bataillon.

Bij het garnizoens-bataillon in de Wester-Afdeeling van Borneo, de tweede luitenant J. P. Penning, G. F. van Huls, A. Luyjes, A. M. van der Meer en J. C. Fricke, de twee eersten van het 3de bataillon, de twee daarop volgende, van het 10de bataillon en de laatste van het 12de bataillon.

BIJ DE MILITAIRE ADMINISTRATIE.

Als aspirant-intendant, de aspirant betaalmeester J. H. W. Roebij.

OPROEPING VAN CREDITEUREN.

In de *Javasche Couranten* van 16 en 20 Januarij 1858, no. 5 en 6, worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de weeskamer te Batavia, van de Chinezen Jauw-Liongkim en Le Hoetong.

Door de agenten der Samarangasche boedelkamer te Ngawi van wijlen de luitenant der Chinezen Tan Taijang.

Door de agenten der Soerabayasche boedelkamer te Bezoek, van wijlen Liem Tjing hiang.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Vrijdag den 29sten Januarij.

Voor de toko van de heeren Pereira & Co in de Kalisok.

Op Zaterdag den 30sten Januarij.

Voor de woning van den kapt. Prins te Krambangan, en daarna voor het kantoor van den Notaris Busken Huët in de Chin. kamp.

Op Maandag den 1sten Februarij.

Op de Kalimaas alhier.

ADVERTENTIE.

HUWELIJK.

Getrouwd: J. C. H. COUWENBERG

MET

L. S. VAN GIJEN.

POERWOKERTO,

(Residentie Banjoemaas.)

9 Januarij 1858. (76)

GEBOORTEN

Bevallen van een Zoon, A. H. J. DE GRAAF, geb. Grevelink.

MACASSER, 5 Januarij 1858. (77)

Voorspoedig bevallen van eenen Zoon, L. DE VEE, geboren Huijsdens.

SOERABAYA. 24^e Januarij 1858. (72)

VENDUTIE

Op Vrijdag den 29sten Januarij 1858.

VOOR DE TOKO VAN

PEREIRA & CO.

Van fraaije gemaakte heeren HEMDEN, zijden DASSEN en COLS, PARAPLUIES, zijden BAREGES, MOUSSELINE en ORGANDIES, dames JAPONNEN, SHAWLS, MANTILLES, mooie ETAGERE VOORWERPEN, MODERATEUR LAMPEN, HANGSTOLPEN, MUURKLOKKEN loopende acht dagen, Porcelainen BORDEN en SCHOTELS, MESSEN met ivoren heften, VINGERGLAZEN, pleeten DRANKSTELLEN, OLIE en AZIJN ZETJES, KINDERWAGENS en verder PROVISIEN in blik, PRUMES D'ENTES enz. enz. (44)

Op de vendutie van Vrijdag den 29sten dezer zullen mede worden verkocht:

1 kist POLKA HOEDEN en WAAIJERS van verschillende soorten.

(45) PEREIRA & CO.

Op de vendutie van Vrijdag den 29sten dezer zullen nog door de ondergeteekenden worden verkocht: eene partij oude KOPERBLADEN, afkomstig van het Ned. schip *Geziena*, kapt. Burggraaf.

(46) PEREIRA & CO.

VENDUTIE

Op den 30sten Januarij aanstaande.

Ten huize van den kapitein der administratie PRINS, van Fraaije Gepolitoerde Meubelen, een Rijpaard, boven 4 voet hoog, een Bandy, enz. (29)

OPENBARE VERKOOPING.

Op Zaterdag den 30sten Januarij 1858, des voormiddags ten 10 ure.

Ten kantore van den Notaris **BUSKEN HUET** te Soerabaya.

Van drie perceelen *Onroerend Goed*, gelegen aan de Krambangan binnen Soerabaya, te weten:

1°. Een ERF met steenen met pannen gedekt HUIS en BIJGEBOUWEN, thans bewoond door den Heer R. VAN NOORD BORSKI;

2°. Het daarnevens gelegen ERF met het daarop staande vervallen gebouw;

2°. Een ERF liggende achter de beide eerste perceelen.

De perceelen zullen eerst ieder afzonderlijk en daarna gecombineerd te koop worden aangeboden.

Informatien ten kantore van voornoemden Notaris, alwaar de eigendoms bewijzen en verkoop voorwaarden ter inzage liggen. (74)

VENDUTIE

Op de vendutie van den 9den Februarij a.s., bij D. D. VAN BOECKHOLTZ, zal worden verkocht, eenige kistjes **Spermacette Kaarsen, Brandij, Genever, Hammen, Japansch Speelgoed, Lucifers, Lijn-Olie, Terpentijn-Olie**, diverse soorten van **Pennehouders, stalen Pennen, Notitieboekjes, Goede Zwarte Inkt, Hangklokken, Speelgoed, Meubelen, Wagens, Paarden**, verder **Vier Groote Kromhouten**, geschikt voor een waterrad, en eene partij van 300 picols **Brune suiker** in zakken. (84)

Krachtens vonnis van den Raad van Justitie alhier, dd. 22 Julij 1857, zullen op den 16den Februarij 1858, ten half negen ure des morgens, door tusschenkomst van het vendu-kantoor alhier, bij wege van executie, ten verzoeken van Mr. A. M. MEERTENS, advocaat en procureur bij den raad van justitie te Soerabaya, qq. de heeren RUYL CHAMER & Co, kooplieden te Soerabaya, ten huize van de Chinesche vrouw THE KIT NIO, in de kampong Pangoong, door den ondergeteekende verkocht worden, **MEUBELAIRE** en **TOKO GOEDEREN**, aan gemelde chinesche vrouw toebehoorende.

De deurwaarder,
C. F. DAMWIJK.

(73)

VENDUTIE.

Op een nader te bepalen dag zullen de ondergeteekenden op publieke vendutie aan de meestbiedenden zonder reserve verkoopen.

Eene partij van **99 stuks Rigamasten**, gesorteerd van af 65 voeten lang bij 24 duim diameter, tot 34 voeten lang bij 9 duim, verwacht wordende per het Nederl. schip *CHRISTINA HELENA*, kapitein C. TIEBES van Amsterdam.

Voor nadere informatie gelieve men zich franco te adresseren aan

(882) P. KERVEL & CO.

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN

HET STOOMSCHIP PALEMBANG.

SOERABAYA,
27 Januarij 1858.

(80)

KAPT. H. J. ROSEBOOM.
Vertrekt op Woensdag den
3den Februarij a. s. naar BATAVIA via SAMARANG.
Adres bij

De Agenten,

B. KOPERSMIT & CO.

Het geannonceerde vertrek in de *Soerabayasche Courant* van 23 Januarij N°. 7, der stoomboot *Koningin der Nederlanden*, zal geen voortgang hebben.

De Agenten,

(79) FRASER EATON & CO.

Allen die iets te vorderen hebben van den Heer P. VREEDE BIK worden verzocht ten spoedigste op-gave te doen aan

(71) Mr. M. P. A. COSTER.

VERTREKKENDE PERSONEN.

De Heer P. VREEDE BIK en familie naar *Nederland*, gemagtigden TH. BIK en W. VAN BERCKEL BIK, te Batavia. (70)

HAGELS

Van N°. 0 tot en met N°. 8, bij

(82) DE STURLER & FAGNOTTI.

VERGULDE SCHILDERIJ LIJSTEN.

Bij den voetmaat van 40 cents tot f 2.— rec.

(81) Bij E. FUHRI & CO.

DE OOST-INDISCHE MAATSCHAPPIJ

VAN

ADMINISTRATIE EN LIJFRENTEN

(KANTOOR Batavia.)

Berigt, dat zij als gemagtigde van de Maatschappij **DE ATLAS** te Amsterdam, bestellingen aanneemt op **suikerriet-molens, kooktoestellen, stoom- en andere werktuigen** van allerlei aard; dat de heer M. VAN GEUMS, als ingenieur der ATLAS expresselijk herwaarts is gekomen om aan belangheb-benden de noodige inlichtingen te geven, teekeningen en plannen te maken en de opstelling der uit te zenden voorwerpen te besturen.

Door de aanzienlijke uitbreiding der Fabrik van genoemde Maatschappij, is zij in staat om met spoed en op de meest solide wijze de haar opgegeven be-stellingen uit de voeren.

De O. I. Maatschappij van Administratie en Lijffrente (Kantoor Batavia)

V. J. VAN DOLDER, Adm.

G. SUERMONDT, Adm.

BATAVIA, 19 Januarij 1858.

(75)

HOUDER van Cognossement over { JW. N°. 1/8.
Soerabaya

8 kisten inh. een IJZEREN MONUMENT aange-bragt per Ned. schip *Nassau*, kapt. E. VIRGINIUS, wordt verzoekt zich te melden bij de agenten

(74) SCHIMMELPENNINCK & CO.

ROND IJZER

Van $\frac{5}{8}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{2}$ en 1 duim, te krijgen.
28 Januarij 1858.

(78)

JOJO.

Kampong Djepon.

PUIKE HARING.

GENUA SUCCADE.

ZWARTE ZIJDEN DOEKEN.

ZIJDEN VESTEN, bij

(83) DE STURLER & FAGNOTTI.

LIEFHEBBERIJ-TOONEEL TE SOERABAYA.

Vrijdag, 29 Januarij 1858.

Zevende voorstelling van het abonnement.

Met welwillende medewerking van het Muziekge-nootschap St. CECILIA.

CLEMENCE,

OF

DE DOCHTER VAN DEN ADVOKAAT.

TOONEELSPEL IN TWEE BEDRIJVEN.

Naar het Fransch

van Mevrouw ANCELOT.

DOOR

M. J. H. BURLAGE.

Entreekaartjes voor geïntroduceerd wordende vreem-delingen en besprokene plaatsen zullen op den dag der voorstelling verkrijgbaar zijn aan het komediegebouw van des morgens 8 tot des middags 12 uur.

AANVANG TEN HALF ACHT URE.

Namens de Directie,

De Sekretaris,

(66) VAN COEVORDEN.

HOLLOWAY'S PILLEN

Het beste geneesmiddel der Wereld voor zulke ziekten als waaraan in het bijzonder de vrouwen onderhevig zijn.

Deze PILLEN worden den ingezetenen van Java vooral aanbevolen, wegens derzelver doelmatigheid in de ziek- ten, die der vrouwelijke sexe eigen zijn, terwijl de welhaast volwassene maagd dezelve evenzeer behoeft als de vrouw die de laatste periode haars vrouwen-levens intreedt. Het is met ontegenzeggelijke bewijzen gestaafd dat deze PILLEN spoedig en krachtadig werken in die ongesteldheden, waaraan het vrouwelijk geslacht bij uitsluiting blootstaat, en de beste hulp zijn in die hagchelijke tijdperken des levens die onder verkeerde behandeling zoo gevaarlijk kunnen worden.

Verkrijgbaar à Contant bij E. FUHRI & Co, te Soerabaya, tot de ondervolgende prijzen:

DOOZEN PILLEN van f 1.— f 3.— en f 5.—

POTTEN ZALF „ „ 1.— „ 3.— „ „ 5.—

(835)

BRONS-WERKEN.

De ondergeteekenden hebben ontvangen eene factuur PRACHTIGE VOORWERPEN VAN BRONS, zoo als INKTKOKERS, TOILETSPIEGELS, NACHTKLOKJES, THERMOMETERS, LICHTSCHERMEN, enz.

(42)

E. FUHRI & CO.

WISSELS OP AMSTERDAM.

(758)

Bij B. J. VAN ECK & CO.

PER MAIL ONTVANGEN

ANNUAIRE DES DEUX MONDES, 1857. f 20.

(61)

E. FUHRI & CO.

SOERABAYA, den 28sten Januarij 1858.

LAATSTE BERIGTEN.

— Wij ontvangen zoo even, onder het afdrucken, de navolgende berigten, per zeilschip van Singapore aangebragt:

Den 21sten dezer, was de landmail nog niet te Singapore aangekomen.

De Koningin der Nederlanden was ter laatst genoemde plaats gearriveerd, doch was bijna verongelukt, en heeft lading over hoord moeten werpen.

Yeh is in handen der geallieerden.

Men schrijft ons van Rembang, de dato 20 dezer:

Na het overlijden van den waarnemenden Regent van Blora, Radhen Toemmengoeng Notto Widjojo, op den 13den Julij 1857, werd de Wedono van het district Ngoempak (Pandjoenan) afdeeling Bodjonegoro, op den 30sten December l. l., nadat eerstgenoemde afdeeling ruim vijf en een halve maand, onder het inlandsch bestuur van den Patteh had gestaan, onder den titel en naam van Radhen Toemmengoeng Tjokkro Negoro als Regent van Blora geïnstalleerd.

Ter bijwoning van deze plegtigheid waren, behalven de Resident en Secretaris van Rembang en de controleur van Blora, opgekomen een twaalfstal europesche ambtenaren en particulieren in de afdeeling Blora en elders woonachtig, terwijl zestien mindere inlandsche hoofden zich na aankomst van den nieuw benoemden Regent in de pendoppo van den dalem verenigden. Het volk dat bij de gelegenheid werd toegelaten, maakte het door gedruisch onmogelijk om iets te verstaan van hetgeene gedurende de plegtigheid gesproken werd.

Na voorlezing van het gouvernements-besluit, bij monde van den Hoofd-Jaksa, hield de Resident eene toespraak, gevolgd door een gebed van den Hoofd-Panghoeloe. Hierop volgden de gebruikelijke eerbetuigingen (soembah) aan den Regent door de zestien inlandsche hoofden, welke ten slotte ieder afzonderlijk eene heilwensch tot hem rigtten. Na afloop der plegtigheid had een dejeuner plaats, terwijl de dag met inlandsche feesten werd besloten.

De nieuwe Regent is oogensachtelijk tusschen de 18 en 20 jaren oud, en een kleinzoon van den gepensioneerden Regent van Blora Radhen Adipatti Tirta Negoro, welke zich, na eene verwijdering uit zijn vroeger regentschap, weder aldaar schijnt te zullen vestigen.

MADIOEN. — In den avond van den 29sten December 1857 is in het regentschap Soemoroto, afdeeling Ponorogo, door eene overstroming veel schade aangerigt.

De anders weinig beteekenende rivier Bandoengan, gelegen in het district Djebeng en ontspringende in het Patjansche gebergte, heeft zich op gemelden avond in eenen bergstroom herschapen.

Het land tusschen dien stroom en de rivier Brolo werd ter hoogte van eenige voeten onder water gezet. Door den snellen afloop van het water werden 88 woningen verwoest en 77 min of meer beschadigd; 20 bouws tweede gewassen werden geheel vernield en 70 hamaten verloren, terwijl vijf menschen, een paard en vier koebeesten in den stroom zijn omgekomen.

Niet ver van de plaats waar de genoemde rivieren zich vereenigen bij de dessa Slahoong, is de groote weg ter lengte van 50 roeden weg geslagen.

Het district Gemoelak werd bijna geheel onder water grzet; vier bouws indigo benevens 30 bouws tweede gewas zijn geheel vernield. De in de klophakken van de fabrieken Pilang en Sempol aanwezige indigopap ging mede verloren.

Van zes bruggen zijn de steenen landhoofden gedeeltelijk vernield en de bruggen min of meer beschadigd, terwijl de in die rivieren bestaande dammen allen zijn weggeslagen.

De aangerigte schade wordt begroot op ongeveer f 4000. Door het bestuur zijn de nooddige maatregelen genomen tot herstelling van de schade.

(Jav. Court.)

Het stoomschip Soerabaya, gezagv. Guyot, van de Maatschappij van den heer Cores de Vries, is op deszelfs reis van Borneo naar Batavia op de Brouwersdroogte geloopt en ten gevolge daarvan vergaan.

Volgens nauwkeurige mededeelingen, had de gezagvoerder op den 20sten, 's morgens om 9 ure eene goede lengte en 's middags breedte gehad, moest met een koers van Z. Z. W. op 10 mijl (Eng.) afstand van het naaste gevaar, de Brouwersdroogte blijven, en den hoek van Krawang aanloopen. De stroom liep om de Oost.

Om 1½ uur stiet het schip, en bleef vastzitten. Achteruit willende werken, brak het roer.

Dadelijk liet de kapitein de groote sloep over boord zetten, om die onder bevel van den 1sten stuurman naar

Batavia (op 40 Engelsche mijlen afstands) om assistentie te zenden. Op hun verzoek verlieten met die sloep de luitenant kolonel Croese en familie, en de majoor van Kettwich. De heer Croockewit bleef aan boord.

De gezagvoerder liet, nu de lading en alle zware voorwerpen over boord werpen, ten einde het schip te ligten. Tot 's nachts om 2 ure werd geen water bij de pomp gepeld. Maar toen kwam eene zware bui opzetten, die het schip de droogte opwerkte; spoedig rees ook het water, en de kapitein vermoedt, dat het schip onder de machinekamer gebroken is.

Om 4 ure 's morgens liet de gezagvoerder de 3 sloepen aan lij brengen, en verdeelde daarop de equipage. Hij zelf ging, de laatste man, met Dr. Croockewit in de 3de sloep.

Alle 3 de sloepen kwamen in den nacht van Donderdag op Vrijdag te Batavia aan.

Het hier juist aangekomen stoomschip der Maatschappij, de *Palembang*, werd Vrijdag reeds uitgezonden, om naar de passagiers te zoeken, en ook de Regering heeft voor dat doel dadelijk de schroefkurvet *Montrado* uitgezonden.

Gisteren avond werd echter reeds het bericht ontvangen, dat de groote boot met de passagiers (boven vermeld), bij de rivier van Krawang, gelukkig den Java-wal hebben bereikt.

Het stoomschip *Palembang* is naar de Brouwersdroogte vertrokken, ten einde te trachten, van lading en schip zoo mogelijk nog iets te redden.

(Bat. Handelsblad.)

BATAVIA. — De Europesche sergeant der infanterie, Langhamer, van het garnizoen te Palembang, bij gelegenheid eener expeditie, zich lafhartig voor den vijand gedragende hebbende, werd door den krijgsraad ter dier plaats veroordeeld tot de straf des doods. Bij Gouvernements besluit is hem echter gratie geschonken en bepaald, dat hij met een briefje van ontslag uit het leger zou worden verwijderd.

Op den 19 dezer is, voor het front der parade, in het kampement te Weitevreden, hieraan uitvoering gegeven en hij vervolgens aan het civiel bestuur overgeleverd, om, door deszelfs tusschenkomst, naar Nederland te worden teruggezonden.

— In den avond van den 20sten dezer, wilde de Gouvernements kotter voor de gemeenschap tusschen Batavia en Onrust van hier derwaarts vertrekken, toen hij, ongeveer ten 10 ure, op de reede door eene zware bui, vergezeld van hevigen bliksem en donder, overvallen werd, waarop hij het anker liet vallen. Een bliksemstraal trof den mast, verbrijzelde dien en doodde tevens een der opvarenden, Simin genaamd, terwijl de overige personen aan boord eene geringe verlamming in de armen gevoelden, die echter tegen den morgen week, waardoor zij hun werk weder konden vervatten. Het vaartuig heeft geen ander letsel ondergaan en is den volgenden dag naar Onrust gesleept.

— Naar wij vernemen is het Ned. barkschip *Jan Daniel*, gevoerd door kapitein Hagers, van Batavia naar Cheribon bestemd, ten gevolge van zwaar buijig weder, op den hoek van Indramajoes, vast geraakt. Volgens een later bericht is dit vaartuig echter weder losgekomen en behouden te Cheribon gearriveerd.

(Java Bode.)

CHINA.

Vroeger meldten wij onzen lezers dat het engelsche oorlogstoomschip *Infexible* naar Swatow was gezonden om daar, op eene of andere wijze, de in vrijheidstelling te bewerken van eenen kapitein Rose die daar met de brik *Kadree* was verongelukt en door de Chinezen werd gevangen gehouden. — Wij zijn thans in de gelegenheid gesteld den afloop dier expeditie mededeelen die wij hier laten volgen, zoo als die ons uit zeer geloofwaardige bronnen is ter oore gekomen.

De *Infexible* kwam den 21 November op de reede van Hongkong terug met kapitein Rose aan boord. — Het geheele geval heeft zich toegedragen als volgt:

De *Kadree* was een Britsch-Indisch schip, en het is algemeen bekend dat schepen, die in Engelsch-Indie thuis behooren, zelden meer dan één engelschman aan boord hebben, wiens voornaamsten, zoo niet eenigsten arbeid daárin bestaat dat zij het schip zeilen, wanneer het in open zee is, terwijl digt onder de kusten altijd inlandsche loodsen aan boord komen. Zoo was ook de *Kadree* op de reis van Macao naar Amoj aan de leiding van drie chinesche loodsen overgegeven, en er zijn grondige redenen om te veronderstellen dat het vaartuig, niet door een ongeluk, maar wel voorbedachtelijk op den 25 October, op de hoogte van Breakers punt werd op het strand gezet.

De *Kadree* had aan boord eene lading boomschors, tin en lood, benevens achtduizend dollars specie, die voor drie vierde gedeelten den eigendom waren van den reeder en voor een vierde die van den supercarga. Of het nu deze specie was die de hebzucht der loodsen gaande maakte, is moeilijk te zeggen: hoe het echter zij, het is zeer twijfelachtig of zij er iets van gehad hebben tenzij zij in geheime verstandhouding hebben gestaan met het volk aan wal.

Het schip stootte eerst op eene zandplaat met het schoonst denkbare weder, onstreeks vier ure in den ochtend, en dreef daarop langzamerhand strandwaarts heen, waar het weldra door ontelbare stranddieven werd omcینگeld.

— Gedurende den loop van den dag kwamen twee portugesche lorchas de baai in, die, op het gezigt van den toestand waarin zich de brik bevond, zich gereed maakten om dezelve ter hulp te komen. — Het voornaamste gedeelte echter van de equipage der brik, wachtte die hulp niet of, doch sprongen in de sampans die langs boord lagen, namen het gemunt geld bij zich in zakken, en lieten het vaartuig aan deszelfs lot over.

Wij moeten hier bijvoegen dat, voor het binnenkomen der lorchas, een chinees aan boord der brik was gekomen, die zeide een gouvernements beambte te zijn, en den

kapitein ten sterksten had aangeraden niet aan land te gaan, doch zich te haasten met booten te huren ten einde zoo spoedig mogelijk Swatow te bereiken, waarop eene overeenkomst werd getroffen met eenige bootsieden die al de aan boord zijnde specie zouden erlangen, als betaling voor de overtocht naar Swatow. Dien ten gevolge verlieten kap. Rose met den supercarga het schip in booten, waarin de specie geladen was, op den oogenblik toen de portugesche lorchas in zicht kwamen.

De vlugt gelukte echter niet, want een aantal booten volgde hen, en dwong hen naar het strand terugtekeeren, waarop de supercarga en de matrozen over boord sprongen en in eene andere boot ontkwamen, terwijl kapitein Rose die wegens ziekte en sterk gezwollene beenen buiten staat was hun voorbeeld te volgen, alleen achterbleef bij het geld, dat het hoofddoel van de jagt was.

Het geld werd natuurlijk prijs verklaard, kapitein Rose geheel ontkleed, door de branding gesleept, en naar een dorp, dat een drietal mijlen binnenslands lag, overgebracht, waar hij in een achterhuis werd opgesloten. Tegen vier ure na den middag zag kapitein Rose hoe men twintig dollars voor hem betaalde, waarop hij als een wild beest naar buiten werd gedreven en met bamboezen over zijne reeds gezwollene beenen werd geslagen tot het bloed er langs liep. — Hierna werd hij weder gedwongen te gaan, tot aan eene landingsplaats, waar hij eene boot vond met een van de kabels der brik; met deze boot staken zij een meer over, en landden met zonsondergang, na eene vaart van vijf of zes mijlen, aan den tegenovergestelden oever des meers. — Hier werd kapitein Rose in eene loods gezet, waar hij geene andere ligplaats had dan den naakten vloer en een bundel stroo tot peluw.

Den volgenden dag, 26 October, moest hij weder een eind wegs marcheren, tot zijne beenen hem niet verder konden dragen, waarop hij in eene draagstoel tot aan een dorp werd gedragen, waar hij weder voor vijftig dollars werd verkocht.

Op den 30de October, dus slechts vijf dagen na de verdachte schipbreuk der *Kadree*, werd kapitein Rose op het onverwachtst verrast door eenen brief van den opper-stuurman van de receiving brik *Anonyma* te Swatow, den heer Morrison, die hem vroeg hoe hij het had. — In antwoord schreef hij terug dat hij, waar hij toen was, vrij wel werd behandeld, doch drong hij natuurlijk aan op de spoedigst mogelijke hulp. Dien zelfden dag had hij nog het geluk dat eene oude vrouw zich zijner medelijdend aantrok en hem een pantalon gaf, terwijl eene andere zijne beenwonden verbond. — Over het algemeen vond hij bij de vrouwen eene vriendelijkheid die sterk afstak bij de behandeling die hij van de zijde der mannen ondervond.

Op den 1sten November, ontving hij een tweeden brief, die hem meldde dat twintig dollars voor zijn losgeld waren gezonden; en op den 4 berigte hem eenen anderen brief dat de twintig dollars zouden vermeerdert worden tot eenen losprijs van honderd, zoodra hij zou zijn overgeleverd. — Zijn eigenaar deed echter niets, waaruit hij kon opmaken dat hij het bod aannam, tot op den 6 een Chinees, Sunkeet genaamd, kwam en 230 of 250 dollars voor hem nedertelde.

Ten gevolge van dezen verkoop werd onze gevangene den 7 November, met het aanbreeken van den dag in eene stoel geplaatst en oostwaarts weggedragen. Op deze reis trok hij door drie ommuurde steden en een twaalfstal dorpen, terwijl de meeste zorg werd gedragen dat niemand hem zag. — Eerst laat in den avond bereikte hij het dorp Héalien, de woonplaats van Sunkeet, waar kapitein Rose bleef tot den 16 November, toen hij den volgenden brief ontving:

Van boord van H. M's stoomboot *Infexible*. Swatow 16 Nov. 1857.

Aan kapt. Rose van de voormalige brik *Kadree*.

Mijnheer! Ik ben hier pas aangekomen met het doel om mede te werken tot uwe verlossing uit de handen der chinezen die u gevangen namen tijdens uwe schipbreuk. — De inhoud van uw briefje van den 11 dezer aan den heer Morrison is mij door kapitein Jullivan van de *Anonyma* medegedeeld, en heb ik vernomen dat men 500 teils losgeld voor u eischt, welke eisch is uitgedrukt in eenen brief aan kapitein Jullivan, die goteekend was door eenen Sun-keet, die de voornaamste schijnt te zijn onder de dorpelingen die u gevangen houden. — Deze brief wordt hier gebragt te gelijk met uw briefje aan den heer Morrison door Ahi, een van de Chinezen die tot de equipage der *Anonyma* behooren.

Ik moet u zeggen dat op den 3 of 4 dezer maand, een chinees van het dorp waar gij wordt gevangen gehouden bij kapitein Jullivan kwam en aanbood u voor twintig dollars uitleverden; welk geld hem onverwijld werd betaald. Twee of drie dagen daarna kwam dezelfde man terug, vergezeld van eenen anderen die voorgaf van het zelfde dorp te zijn. Zij bragten de twintig dollars weder terug en eischten in stede van dien honderd dollars voor uwen losprijs. — Kapitein Jullivan beloofde de honderd dollars te zullen betalen, zoodra zij u zouden uitleverden, en hield als gijzelaar een van de beide chinezen die zich thans nog aan boord van de *Anonyma* bevindt. — Na dien tijd hoorden wij niets meer omtrent u tot uw briefje aan den heer Morrison eergister hier aankwam.

Ik zend thans aan Sun-keet, een brief dien ik heb doen schrijven door den man die aan boord der *Anonyma* als gijzelaar is aangehouden, waarin ik hem mededeel dat een oorlogstoomboot om uwentwille is hier gekomen en hij u dus onverwijld op vrije voeten heeft te stellen, en dat hij in geval van weigering zelve aan den mandarijn van Swatow zal worden overgeleverd of mede naar Hongkong zal worden genomen. — Deze bedreiging zal, naar ik vertrouw, wel krachtig genoeg zijn om hen te nopen u uitleverden, doch ik waarschuw u geen losprijs hoegenaamd te beloven, maar alleen dat gij de kosten zult betalen van uwe reis hierheen, en gij moet u zoo veel doenlijk haasten ten einde zoo spoedig mogelijk hier te zijn.

Ik zal mij tot den Mandarijn van Swatow wenden en uw. in vrijheidstelling eischen.

Brenger dezes, dezelfde Ahi die uw briefje aan den heer Morrison bragt, zal heden, maandag middag te een ure, van hier vertrekken en daar de afstand niet meer dan 21 of 32 mijlen bedraagt, zullen wij u uiterlijk tegen woensdag avond hier verwachten.

Ik sluit u hierin een afschrift van den chineschen brief die Ahi aan Sunkeet zal geven, opdat de chinees wete dat hij kennis draagt van de maatregelen die ter uwer bevrijding worden genomen.

Ik ben

Uw geh. dienaar,
(w. g.) G. A. C. Brooker,
kommandant van H. M's.
stoomschip *Inflexible*.

P. S. Mogten de chinezen nog immer blijven weigeren u uit te leveren, dan moet gij trachten mij eene juiste opgave te doen toekomen van de ligging van de plaats waar gij zijt. — Ik weet wel dat het landwaarts in is, maar niet waar. Hierop antwoordde kapitein Rose dat de losprijs was verminderd tot op 370 thails, doch dat hij niet geloofde dat men hem zoude in vrijheid stellen zoo lang daartoe noch geld noch dwang werd aangewend.

Nog vijf lange dagen gingen met loome schreden voorbij en, toen kapitein Rose bijna aan zijne redding wanhoopte, werd hij van uit zijn middagslaapje op de meest verrassende wijze opgewekt, door den uitroep, in zuiver Engelsch „Holloa! gij engelschman die hier gevangen zijt, waar zit ge?“ Hij sprong op en vond het huis bezet door den kommandant Brooker vergezeld van den luitenant Anson, doctor Magrath en twintig mariniers. Kapitein Rose's toilet was spoedig gemaakt: de pantalon van de oude vrouw maakte zijne geheele garderobe uit, en daarbij werd gevoegd een dikke jas of overkleed van zijnen laatsten meester en eigenaar, en de terugtocht naar het schip, waarvan men negen mijlen was verwijderd, werd zonder een oogenblik te verwijlen, aangenomen.

En hier voelen wij ons gedrongen weder een paar dagen in ons verhaal terug te gaan, ten einde alle eer te geven aan de vlugge en moedige handelwijze van den heer Brooker. — Uit het op zijnen brief aan Sunkeet ontvangen antwoord zag commandant Brooker dat zij, die kapitein Rose gevangen hielden, nog immer draalden met een einde aan de zaak te maken, in de hoop van meer geld te zullen bedingen. Daarom tastte hij in eens met kracht door, lag de hand op Ahi die hem het antwoord had gebracht, en zeide hem zonder eenigen omhaal van woorden dat hij hem op de plek zou doen neerschieten als hij niet gewillig den weg wees naar het huis waar de kapitein werd gevangen gehouden. — Daarop werd het anker geligt en een dag doorgebracht met te zoeken naar den inham, welks strand naar men zeide slechts drie mijlen van Hoalein was verwijderd. Eindelijk werd dat banitje gevonden en vroeg in den ochtend van vrijdag, werden de

kotter, de pinas en de giek vol bemand, en landde de kommandant met zijnen beangsten gids en zijne manschappen op een punt dat later bleek negen mijlen van het doel hunner reize af te liggen. Zoo vlug was hunne marsch dat zij in het dorp waren voor iemand nog iets van hunne aankomst wist; en dat zulk eene snelheid van handelen hoogst noodzakelijk was voor het welslagen der onderneming, moge de lezer zelf beoordeelen uit de volgende woorden van kapitein Rose. — „Voor mij, die „weet hoe op het eerste slaan van den gong, duizenden „en duizenden van woedende chinezen in weinige minu- „ten tijd zouden zijn te zamengevloeid, voor mij is het „gemakkelijk te beoordeelen hoe onbegrijpelijk veel moed „er toe hoorde, om negen mijlen ver het binnenland in te „gaan met een troepje van slechts drie en twintig man, „die zich met elke schrede al verder verwijderden van „het oorlogsschip en van alles wat hen in geval van nood „zou kunnen bijstaan. — Een elk zou het voor onmogelijk hebben gehouden, en ik zelf zou het niet gedaan hebben, al ware het geweest om mijn eigen broeder te redden.“

Wij stemmen toe dat het zeer mogelijk is dat dankbaarheid bij kapitein Rose tot eenige overdrijving heeft aanleiding gegeven; maar het is outegenzeggelijk waar dat de daad van kommandant Brooker zeer schoon is en boven alle lof verheven.

De *Inflexible* werd gelukkig bereikt en achttien uren later was zij ten anker in de haven van Hongkong. — Kapitein Rose roemt ten hoogsten de vriendelijke ontvangst en voorkomende behandeling die hij aan boord van de *Inflexible* ondervond en wij kunnen er bij voegen dat Sir John Bowring, de Gouverneur van Hongkong, eene intekeningslijst heeft geopend door voor twintig dollars te teekenen, ten einde kapitein Rose in staat te stellen zich weder van kleederen en van de hem in zijn vak noodige instrumenten te voorzien.

GEBORTEN, HUWELIJKEN EN STERFGEVALLEN

Bevallent

H. G. Bédier de Prairie, geb. Mühlenfeld, D. Batavia 7 Jan. — A. C. W. Weitzel, geb. de Paulij, D. Batavia 13 Jan. — E. Brouwer, geb. Young, D. Batavia 13 Jan. — A. Zimmer, geb. Verdoorn, Z. Meester-Cornelis 19 Jan. — C. Kleijn geb. Le Conge, D. Batavia 10 Januarij.

Getrouwd

M. Onillon met E. Gaborij, Batavia 11 Jan. — P. van der Putt, met W. C. A. Hilling, Salatiga 9 Januarij.

Overleden

De wed. A. A. A. Jacometti, geb. Bron, Batavia 1 Jan. — Het jongste kind van A. F. D. Plancken, Salatiga 12 Jan. — G. Brongers, kapt. der art. 34 j. Amsterdam 10 November.

VERTREKKENDE PERSONEN.

H. J. Versluys. — J. Loze en familie.

lotta, Prinsveld Maarschalk, China, Wilhelmina, Hector Atiatool Barie, El Masschoor, Fathool Wahap, de Zwaan, Joan Melchior Kemper, Oosterling, Catharina, Guillaume Tell, Jannetje, Esther Joedool Barie, Neptune, Madina, Menajo, Fathool Manan, Catharina, Alblasserwaard en Idra Kolmona; de brikken Marij, Louisa en Emelie; de schoeners Saporoea, Kiem Ingoen, Moestarie, Masschoer, Hladie, Tjilatjap, Bientang Timor en So-oetdin; de kotters Tedok en Little Tot.

PASOEROEAN.

AANGEKOMEN.

20 Jan. De Ned. Ind. kotter *Paulina*, gezagv. Latip en de Ned. Ind. schoener *Bella*, gezagv. Ngajidin, beide van Soerabaya.

VERTROKKEN.

18 Jan. De Ned. Ind. kotter *Little Tot*, gezagv. Katjoong en de Ned. Ind. schoener *Katjong*, gezagv. Joenoos, beide naar Soerabaya.

23 Jan. De Ned. Ind. schoener *Bella*, gezagv. Ngajidin, naar Soerabaya.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 21sten tot en met den 27sten Januarij 1858.

AANVOER.

Van Nederland per het Nederl. schip *Nassau*, gezagv. E. Virginius, agenten Schimmelpenninck & Co.

67 kisten bladkoper, 40 kisten manufacturen, N. H. M.; 1 kist sigaren, 1 kist koopmanschappen, 100 vaatjes boter, Schimmelpenninck & Co; 400 kisten zeep, 27 oxhoofden koolteer, Fraser Eaton & Co; 1 kist koopmanschappen, W. F. Holtz; 10 kisten en balen manufacturen, Ruyl Cramer & Co; 37 balen drills, 10 kisten salemoris, Adam & Co; 5 kelders genever, 8 kisten koopmanschappen, Order.

Van Moluccos per het Nederl. Ind. stoomschip *Ambon*, gezagv. Hugenholtz, agenten B. Kopersmit & Co.

1 kist medicijnen, 2 kisten opium, McMillan Marten & Co; 51 pakken was, 1 blik onbekend, Nash; 2 paarden, De Graaf; 348 kolles was, 25 stuks hout, 1 kist katjoepestie-olie, diverse personen en eenige goederen bestemd voor Batavia en Samarang.

Van Sambas per de Nederl. Ind. bark *Idrakolmoena*, gezagv. Hadjie Aboebakar agent Gezagvoerder.

12 picols gelam basten, Gezagvoerder.

Van Balie per de Bala brik *Grada*, gezagv. C. Lange agenten McMillan Marten & Co.

2000 picols rijst, 9^{1/2}₁₀₀ picols corianderzaad, 34^{2/3}₁₀₀ picols olie, 28^{2/3}₁₀₀ picols tabak, McMillan Marten & Co.

Van Banjarmassing per de Ned. Ind. brik *Risgel Hair*, gezagv. Sech Hasan bin Osman agent Gezagvoerder.

23800 stuks maloekeomatten, 1600 stuks planken, 4200 stuks kadjangmatten en kleinigheden, Sech Abdul Ragman bin Alie Assebidie.

UITVOER.

Naar de Moluccos per de Nederl. Ind. bark *Atiatool Barie*, gezagv. Sech Abdulla bin Mohamat Bahawaris.

20 vaatjes boter, Schimmelpenninck & Co; 3 kisten geweeren, 2 kisten ijzerwaren, Kruer van Oven & Co; 6 kisten wijn, 50 kelders genever, 25 vaten bier, 5 kisten zuren, 3 kisten manufacturen, 20 kisten cognac, 1 kist katoen, 50 vaten meel, 15 kisten wijn, 11 vaten azijn, 2 vaten mader, 20 picols koffij, 1 kist schrijfbehoeftens, 10 picols bladkoper, 1 picol spijkers, 3 kisten modewaren, 60 manden aardappelen, 1 picol was, 1^{1/2} picols olie, 1 kist wagentuigen, 2 kisten papier, 2 picols tauw, 20 picols suiker, 10 collijes koopmanschappen, 200 kistjes zeep, 5 picols zw. peper, 8 kisten thee, 4 kisten speelgoed, 4 kisten jap. bezems, 98 kisten inhd. provisien en diverse dranken, Gebr. van Delden; 1 kist chitzen, W. Mathieu & Co; 1 kist chitzen, Thomas; 1 kist gedr. katoen, Adam & Co; 20 vaten crepe kruid, 1 kist parasols, 3 collijes hang- en staande lampen, 8 kisten vruchten op water, Thomas; 1 vat brandij, Pereira & Co; 1 kist vensterglas, 50 kelders genever, 10 kelders verf-olie, 1 kist post papier, 1 kist smeer kaarsen, 50 kisten anje drank, 55 vaatjes boter, 7 kisten beschuit, 35 kisten raamglazen, 1 kist zw. inkt, 1 kist schrijfbehoeftens, en eenige diverse dranken, 13 kr. koopmanschappen, 1 kist jacnets, 1 kist speelgoed, 1 kist hoeden, Martherus; 28 collijes koopmanschappen, Pereira & Co; 500 kistjes zeep, 50 manden seltzerwater, 5 vaten bier, 1 kist gebord. waren, 2 kisten lakwerken en karpetten, Johan; 100 kisten zeep, 140 picols rijst, 2 picols tuigen, 5^{1/2} picols jav. tabak, 1500 picols rijst, 11 picols trasie, 20 kistjes jav. sigaren, 20 vaatjes boter, 15 picols daddels, 1 picol lood, 20 kisten manufacturen en kleinigheden diverse Arabieren.

Naar Nederl. per het Nederl. schip *St. Jan*, gezagv. G. G. Lion 147^{2/3}₁₀₀ picols suiker, B. J. Van Eck & Co; 10,499^{2/3}₁₀₀ picols suiker, 21:3 stuks koe en buffelhuiden, 25^{2/3}₁₀₀ picols tegaranghout, 94^{7/8}₁₀₀ picols rotting, Fraser Eaton & Co.

Naar Nederland via Passaroeng per het Ned. schip *Imagenda* Sara Clatina, gezagv. N. Rademaker.

5000^{2/3}₁₀₀ picols suiker, N. H. M.

Naar Grisseo per de Ned. Ind. bark *Fulkus So-oet*, gezagv. Sech Ismail bin Mohamat Alamanie.

Ballast.

Marktprijzen.

SUIKER N°. 16 per picol f 16.—

KOFFIJ per picol.

RIJST (GARGA) per kofjang f 135 à f 145.—

Id. (WITTE) „ „ f 165 à f 180.—

KORNUIDEN per 100 st. f 350 à f 500.—

ARAK per legger f 90.—

OLIE (KLAPPEL).

OLIE (KATJANG).

KADJANG MATTEN.

ROTTEG f 9.—

WISSELKOUR 107 1/2.

PROTESTANTSCH EEREDIENST.

Zondag den 31sten Januarij, des morgens ten half 9 ure.

DS. VAN DAVELAAR.

H. AVONDMAAL.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST.

Zondag den 31sten Januarij, des morgens ten half 9 ure.

GEDRUKT BIJ E. FUKRI & CO TE SOERABAYA.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aankomen Schepen te Soerabaya.

Datum	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerders.	Van.
Januarij 22	Nederl. Ind.	Klara.	Landroes.	Banjoewangie.
"	"	Little Tot.	Katjoong.	Pasoeroean.
"	"	Mad Mira.	Maimin.	Pamanoeakan.
"	"	Catharina.	C. Olsson.	Batavia.
"	"	Nassau.	E. Virginius.	
"	"	Alblasserwaard.	F. F. D. E. Von Linderen.	Sydney.
"	"	Jdra Komona.	Hadrie Aboebakar.	Sambas.
"	"	Stoomschip Ambon.	F. A. B. Hugenholtz.	Makassar.
"	"	Condor.	G. Brothaupt.	Batavia.
"	"	Risgil Haer.	Sech Hassan bin Osman.	Banjarmassing.
"	"	Grada.	C. Lange.	Balie (Badong.)

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerders.	Naar
Januarij 24	Nederlandsch	Immagonda Sara Clatina.	N. Rademaker.	Nederl. via Pasoeroean.
"	"	Fulkus So-Oot.	Sech Ismail bin Moht. Almainie.	Grisseo.
"	"	Krabbe.	Mardam.	Pasoeroean.
"	"	Atiat Toolbarie.	Sech Abdul Bahawaris.	Moluk, via Sumanap.
"	"	Mad Mira.	Maimin.	Pasoeroean.
"	"	El Ijeser.	Sad Abdul bin Sech Aboebakar.	Grisseo.
"	"	Al Osmanie.	Sech Said bin Salim Bahasoan.	"

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag	Namen der Schepen	Gezagvoerders	Bestemming	Agenten
Engelsch	Limehouse.	Chester.	In reparatie.	Fraser Eaton & Co.
Nederl. Ind.	Hector.	Paulino.	Sumanap.	" " " "
Bremersch	Shakapere.	C. Fechter.	Nederland.	" " " "
Fransch	Baron Hamelin.	E. Hamelin.	Frankrijk.	" " " "
Zweedsch	Marij.	Silversparre.	Zweden.	" " " "
"	Ether.	Hellström.	"	" " " "
"	Emelie.	Wulff.	"	" " " "
"	Catharina.	Olsson.	"	" " " "
Nederlandsch	De Zwaan.	Van Hemert.	Onbepaald.	" " " "
"	Prins Veldmaarschalk.	D. S. Immink.	Amster am.	Ruyl Cramer
"	Gezina.	P. Burggraaff.	Nederland.	" " " "
"	Pieter Schoenmaker.	Van Varen.	"	" " " "
"	Honigbij.	H. A. van Marica.	Nederland.	" " " "
Nederlandsch	Nassau.	Virginius.	Nederland.	Schimmelpenninck & Co.
"	Equator.	J. G. Appel.	"	P. Kervel & Go.
"	China.	Luttenberg.	"	" " " "
Bremersch	Wilhelmina.	Kumme.	"	" " " "
"	Condor.	Breidhaupt.	Bombay.	" " " "
Nederlandsch	Antoinette.	J. M. de Winter.	Nederland.	B. J. Van Eck & Co.
Zweedsch	Louise.	Löfgmot.	Zweden.	Wm. Mathieu & Co.
Hemb.	Catharina.	M. Hansen.	China via Macass.	" " " "
Nederland	Jannetja.	A. Lupcke.	Nederland.	B. Kopersmit „ Co.
"	Triton.	Adriaans.	Rotterdam.	Anmaet & Co.

Aankomen Passagiers.

Met het Nederl. Ind. stoomschip *Ambon*, de heeren D. A. F. B. de Graaf en fam., Wijnmalen en fam., Opdelaey en 3 kinderen, Mathien en 2 kinderen, van der Ven, John, J. Franck, Camphuis, Z. M. troepen en bannelingen.

Met de Ned. bark *Nassau*, de heer Conwenberg en echtgenoot.

Met de Ned. bark *Alblasserwaard*, de heer Majer.

Vertrokken Passagiers.

Met de Nederl. Ind. bark *Atiat Toolbarie*, de gepensioneerde luitenant kolonel H. Maier in familie.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Samarang, Admiraal van Kinsbergen en Madura; de schepen Djoeoel Moabarak, Gezina, Al Oosmani, Osiris, Fathool Moabarak, Honigbij, Faidul Moabarak, Norman, Fulkus So-Oot, Shakespeare en Nassau; de stoomschepen Langen Lamongan en Ambon; de barken. Fatal Ma-an, Saizan Maskoor, Goansien, Fathal Kair, Baltimore, Djoeoel Karim, Antoinette, Baht Mastora, Pieter Schoenmaker, Aboul Hair, Fatal Karim, Salma, Hoksing, Naim, Balgjer, Fathool Djoesoor, Zein, Epuator, St. Jan, Baron Hamelin, Limehouse, Nawan Eljoesoor, Soedool Gair, Arief Banjarmass, Carolina Sophia, Char-